

мі індивідуальних занять для окремого учня або групи учнів; технології адаптивного навчання, під час якого клас поділяється на окремі групи, які працюють поза основним навчальним часом над усуненням конкретних прогалин у знаннях і навичках відповідно до освітніх потреб здобувачів; короточасні програми надолуження освітніх втрат, спрямовані на додаткове опрацювання окремих питань в позаурочний час або під час вихідних тощо. Такі програми передбачають індивідуалізацію освітнього процесу та високу мотиваційну, фізичну та психоемоційну активність здобувачів освіти. Тому надзвичайно важливим етапом є попередня діагностика. Механізмом її реалізації має стати система освітніх вимірювань, що базується на стандартизованих інструментах (стандартизоване тестування на завершальних етапах початкової і базової освіти, загальнодержавний моніторинг якості освіти, локальні моніторинги окремих категорій здобувачів освіти, цифрові платформи для вимірювання освітніх втрат тощо).

Ключові слова: освітні втрати, діагностика та компенсація освітніх втрат, дистанційне навчання.

Література

- Головко, М. В., Мацюк, В. М., Рудницька, Ж. О. (2023). Організаційно-методичні особливості реалізації дистанційного навчання фізики в закладах вищої освіти. Наукові записки Серія: Педагогічні науки. Т.1, № 208. 23–31.
- Топузов, О., Головко, М., Локшина, О. (2023). Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. Український педагогічний журнал. № 1. 5–13.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕПРОГНОЗОВАНИХ ВИКЛИКІВ

Світлана Головко, к.іст.н., ст. досл.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Метою дослідження є висвітлення зарубіжного досвіду забезпечення якості загальної середньої освіти в умовах непрогнозованих викликів, зокрема, на тлі пандемії COVID-19.

Проблема забезпечення якості загальної середньої освіти, якій традиційно приділяється значна увага в європейській освітній практиці, набула особливої актуальності в умовах запровадження карантинних обмежень, викликаних поширенням коронавірусної інфекції. Як виявилось, це було потужним викликом для освітніх систем усіх без винятку країн. Масовий перехід на дистанційну форму навчання зумовив необхідність пошуку механізмів його організаційно-правової та методичної підтримки.

Цікавим у цьому контексті є досвід Республіки Польща щодо реалізації методів і технологій дистанційного навчання здобувачів загальної середньої освіти. На основі набутого досвіду реалізації дистанційного навчання та з урахуванням труднощів, з якими зіткнулася загальна середня освіта країни на початку запровадження карантинних обмежень, було розроблено достатньо дієві інструменти забезпечення якості освітнього процесу в дистанційному форматі. Згідно з нормативними документами, дистанційне навчання має бути організоване з урахуванням рівномірності навантаження учнів в окремі дні тижня, різноманітності освітніх заходів, психофізичних здібностей учнів щодо інтенсивних розумових навантажень упродовж навчального дня, поєднання почергового навчання з використанням традиційних та цифрових засобів, обмежень, що зумовлені специфікою конкретного навчального предмета, створення безпечних умов навчання (Ministra edukacji i nauki, 2022).

Враховуючи особливості умов, в яких реалізується дистанційне навчання, передбачено можливість його реалізації як в окремих класах, так і в міжкласних навчальних групах.

Нормативний обсяг навчальних занять у закладах загальної середньої освіти із застосуванням методів і прийомів дистанційного навчання становить 45 хвилин. За обґрунтованої необхідності тривалість навчального заняття може бути зменшений до 30 хвилин або збільшений до 60 хвилин.

Якщо через об'єктивні обставини дистанційне навчання триватиме понад 30 днів, керівник має забезпечити для учнів відповідно до їхніх освітніх потреб можливість додаткових консультацій із викладачами, які проводять навчальні заняття, виходячи з організаційних можливостей конкретного закладу освіти.

Консультації проводяться в індивідуальній або груповій формах із пріоритетом безпосередньої (синхронної) взаємодії учнів і педагогів.

За відсутності безпечних умов навчання в закладі освіти, його керівник за погодженням з органом управління може організувати освітній процес в інших закладах.

У період проведення навчання в дистанційному форматі, директор закладу освіти за погодженням з педагогічним колективом, може тимчасово змінювати, якщо це дидактично обґрунтовано, обсяг навчального змісту, визначеного навчальними програмами рамкових навчальних планів для реалізації в окремих класах (семестрах); тижневий обсяг змісту позакласної роботи; тижневий або семестровий розклад занять із використанням методів прийомів дистанційного навчання.

Якщо в учнів немає можливості через скрутне матеріальне становище не може працювати дистанційно за місцем проживання, директор за заявою батьків організовує заняття в закладі освіти з використанням методів прийомів дистанційного навчання, якщо наявні безпечні та гігієнічні умови навчання, а заклад розташований на території, де немає подій, що можуть загрожувати безпеці чи здоров'ю учнів.

Важливим аспектом організації дистанційного навчання визначено системну координацію співпраці вчителів, учнів і батьків з урахуванням освітніх потреб та психофізичних можливостей здобувачів освіти.

Одним із інструментів забезпечення якості загальної середньої освіти в Польщі є система педагогічного нагляду, який координує Міністерство освіти. Вона передбачає заходи щодо забезпечення ефективності та результативності педагогічного контролю, розроблення та модифікацію інструментів педагогічного нагляду, розроблення та реалізацію програм навчання осіб, які виконують функції педагогічного контролю, аналіз даних про педагогічний нагляд, щорічна підготовка та оприлюднення інформації про результати нагляду на веб-сайті закладу. Цей процес підтримується електронною платформою для педагогічного супроводу, доступ до якої мають особи, які виконують функції у сфері педагогічного контролю, а також вчителі, учні, батьки та представники органів управління закладами освіти (Prawo oświatowe, 2016).

В умовах дистанційного навчання цифрова підтримка педагогічного нагляду стала одним із ключових інструментів забезпечення якості загальної середньої освіти та ефективних комунікацій між її суб'єктами.

Зарубіжний досвід масового дистанційного навчання актуалізує необхідність подальшого вдосконалення організаційно-правових та педагогічних механізмів його реалізації в Україні.

Ключові слова: дистанційне навчання, непрогнозовані впливи, якість освіти.

Література

Ministra edukacji i nauki. (2022, 2 września). W sprawie organizowania i prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość: Rozporządzenie. <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12362250>.

Prawo oświatowe. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. (2016). <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20170000059>.

КОЛАБОРАЦІОНІЗМ СЕРЕД УКРАЇНСЬКИХ ОСВІТЯН: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ¹

Михайло Гончар, к.пед.н.

КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»
м. Херсон, Україна

Мета даної статті охарактеризувати проблемні питання дослідження явища колабораціонізму серед українських освітян на тимчасово окупованих територіях.

Питання колабораціонізму, як прояву добровільної або вимушеної співпраці громадян з окупаційною владою в умовах війни, знайшло широке відображення у зарубіжних та вітчизняних історичних, правознавчих, політологічних і соціологічних студіях, чого не скажеш про дослідження з історії освіти. В основному ці праці визначалися подіями Другої світової війни. Та навіть в них, питанню колабораціонізму серед освітян відводиться другорядне значення, відносячи такі прояви до форм культурної (культурно-освітньої) або ідеологічної колаборації.

Для нашої країни колабораціонізм не є новим явищем. Його паростки проростали з 2014 р. у Криму, на Донеччині та Луганщині, тільки голос суспільства щодо цього було нечутно, а держава обмежувалась засудженням топ-посадовців за статтею «Державна зрада». Однак історична глибинність явища колабораціонізму говорить про те, що в умовах воєнної агресії до співпраці з окупантами зголошуються різні категорії грома-

¹ Цей матеріал було створено за підтримки програми Documenting Ukraine в Інституті гуманітарних наук у Відні (Institut für die Wissenschaften vom Menschen, IWM).